

Muhulane

Nr 10 (396)

Oktoober 2022 (viinakuu)

Muhu leht

Postipunkt kolib Liivale

Muhu postipunkt alustab 1. novembrist Liiva raamatukogus. Kuivastu postipunkt lõpetab omal soovil tegevuse alates oktoobri lõpust.

Muhu Vallavalitsus kohtus Omniva esindajatega postipunkti edasise saatuse osas. Omniva nägemus või ettepanek oli rakendada Muhus edaspidi kirjakandja kojukutumise võimalust vajaduspõhiselt personaalse postiteenusena, lähtuvalt postipunkti väga väikesest kasutusest või tehingute arvust. Valla nägemus ja ettepanek oli siiski jätkata postiteenuste pakkumist lisateenusena Muhu keskuses Liiva külas raamatukogu ruumides. Raamatukogu juhataja on avaldanud valmidust teenuse pakkumise tegeleda.

Kokkuvõtvalt on siis nii, et alates 1. novembrist pakub Omniva Muhu postipunkti teenust Liiva raamatukogus ja seda raamatukogu lahtioleku aegadel.

Edaspidi jälgitakse postipunkti kasutusaktiivsust ja reaalselt vajadust ning järgmisel sügisel tehakse otsused edasise suhtes.

Muhu Vallavalitsus

Seltsitegevuse toetuse sügisene taotluste esitamise tähtaeg on **15. oktoober**. Toetuse andmise tingimused ja taotlusvorm on leitavad Muhu valla veebilehelt Üldinfo – Toetusmeetmed www.muhu.ee/toetusmeetmed2

ISSN 1736-289X

9 771736 289007

Sügisese tervitus Külasemas

10. septembril Külasemas toiminud sügisfestival-laadale tegi parima toetusavalduse ilmataat – jahedate ja vihmaste ilmade järel oli taas soe päikseline päev.

Tõelise festivalimelu tõid nii müüjad kui ka külastajad, kes nautisid tervet päeva – osalesid loteriil, oksjonil, töötubades,

ostlesid ja nautisid laadakohvikus pakutavat. Ka müüjad jäid päevaga rahule, mainiti nt kasulike otsekontaktide loomist ostjatega. Laval löid meeleolu Karmoskaklubi 11 pillimeest ja tantsuklubi naabersaarelt. Põitse külavanema Ivo poolt juhutatud oksjonilt maitsva võileivatordi võitnud Ado-Jaeni

Indrek jagas seda lahkelt kõigi laadalistega. Õpitoas tehtud hapukapsas jäi hapnema ja kohe varsti keedavad Külasema naised sellest maitsva supi. Kätli südamepaela punumise õpitoas omandatu leiab kindlasti rakendust. Žongleerimise töötuba juhtinud Suurevärava Kaja kiidab aktiivseid osalejaid ja mainib, et ligi pooled neist olid täiskasvanud laadakülalised, noorim osaleja ühe aasta vanune. “Esmakordselt tekkis olukord, kus tund aega žongleerimist õppinud poiss oli edasi juba heaks õpetajaks järgmistele liitujatele. Seega oli õpituba põlvkondadevaheline ja generatsioonideühene,” arvas ta.

Loterii ja oksjoni tulu läheb meie Vana Muhu Pulma fondi, mis saab toimuma aasta pärast augustis.

Täname kõiki loteriid toetanud ettevõtteid ja eraisikuid, laadakohvikus küpsetajaid, esinejaid, laadalisi siin- ja sealpool letti ning muidugi ilmavana!

Kohtumiseni aasta pärast!

Festivali korraldajate nimel

Silla Mall Külasemast

Paremal žongleerimise õpetaja Kädi Metsoja (OMAtsirkuse vilistlane), keskel Kaja Kann (tsirkusetreener) ja vasakul perekond Grassmann. Taamal käib parasjagu oksjon.

Madis Kolk

Jalgrattamatk „Tunne oma Hellamaad“

24. septembril kogunes Lepiku Anu initsiatiivil seitse koduloo- huvilist Hellamaa klubi ees, et ette võtta jalgrattamatk endiste Hellamaa ja Võlla (Magnusdahl) mõisa maadele. On ju Hellamaa oma praegustes piirides Muhu suurim küla, kuhu omal ajal mahtus lausa kaks mõisa. Reisi eesmärgiks oli leida üles mõlema mõisa ja Hellamaa vallaga seotud säilinud hooned ning endiste hoonete ja rajatiste jäljed looduses. Ligi kolmetunnise matka käigus sõitsime läbi kunagise Võlla asunduse ja Hellamaa küla ning suutsime tuvastada enamuse plaanis olnud objektide (mõisate

peahooned, hobusetallid, lehmalaudad, töllakuurid, mõisarehed, veskid, magasiadid, keldrid, kõrtsihooned, kauplused, viinaköök, pruulikoda, telliselööv, sepikoda, valitsejamaja, moonakamaja, seegimaja, seegisaun, kohtumaja, vallamaja, pitsikuur jne) asukohad. Vallutasime mitmed tähtsamad „mäed“, nagu Leedumägi, Sarapuu mägi, Metsa mägi, Salu mägi, Kalju mägi, Mikhli-Juri mägi, Kukemetsa mägi; seisatasime Võlla ohvritamme juures ning ronisime Tanskivi otsa.

Abimaterjalidena saime raamatukogu vahendusel kasutada Eesti

Rahvusarhiivi vanu kaarte alates aastast 1799, Ülo Rehepapi põhjaliku ülevaadet Muhu küladest ning kohalike elanike Meeli, Leida, Meida, Lilli, Aili ja Andrese meenutusi. Suur aitäh Muhu Muuseumi teadurile Edale, kelle Hellamaa küla kohta koostatud uurimistööst leidsime palju uut teavet.

Täname kõiki kohalikke elanikke, kes lubasid meid oma õuedesse piiluda ja oma hindamatuid mälestusi jagasid.

Vaprate matkasellide Anu, Liivi, Jana, Tiina, Martini ja Aado nimel

Sarapuu Anu

Kätlin ja Rigo Räim perre sündis 4. septembril poeg **Ruudi** Räim.

Mariliis Hopp ja Mii-kael Danieljants perre sündis 11. septembril tütar **Therese** Danieljants.

Volikogu 21. septembri istungi päevakorrast

- Muhu valla eelarvestrateegia 2023–26,
- valla arengukava muutmine,
- valla kaasava eelarve menetlemise kord,
- vallavara kasutusse andmine enampakkumise korras (Igaküla Eku),
- vallavara kasutusse andmine otsustuskorras (Soonda k Allika-otsa),
- kinnistute koormamine isikliku kasutusõigusega (Enefit Connect OÜ kasuks maatükiga püsivalt ühendatud elektroonilise side võrgu talumiseks - Piiri-Linnuse tee; Elektrilevi OÜ kasuks 0,4 kV pingega elektrimaakaabelliini paigaldamiseks - Pallasmaa külatee ja Muuseumi parkla),
- kinnistu koormamine realservituudiga (Koguva Ansu),
- detailplaneeringu algatamine (Vahtaste k Pihlaka ja Vare),
- noorsootöö kvaliteedi hindamise korraldamiseks volituste andmine vallavalitsusele,
- info/arutelu (Euroopa väikesaarte konverents Kihnus; Muhu valla noorsootöö kvaliteedi hindamine; maakonna arengustrateegia jm).

Muhu Vallavalitsus osaleb perioodil november 2022 – märts 2023 pilootprogrammis “Täiskasvanud – Kohalik omavalitsus kui täiskasvanute õppimise toetaja”. Programmis osalemisega loodetakse anda hoogu erinevate täiskasvanuhariduse valdkonnaga seotud osapoolte vahelisele suuremale koostööle Muhus ja jõuda reaalsete tegevusteni, mis toetaksid täiskasvanute õppimist mistahes vormis ja tasemel.

Vallavalitsuse istungitelt

6. september
Kooskõlastati suurkaevu asukoht Võlla k Juta mü.
Väljastati ehitusluba:
- Kapi k Kupitsa mü 15 kW päikese-
elektrijaama rajamiseks,
- Pädaste k Karjaaru mü suvemaja
püstitamiseks.
Väljastati projekteerimistingimused
ehitusprojekti koostamiseks:
- Võlla k Juta mü elamu,
- Lõetsa k Vana-Tähvena mü PVC-
hall.
Otsustati seada sundvaldus avalikes
huvides vajaliku tehnovõrgu talumis-
kohustuse kehtestamiseks Liiva k
Pihlaka mü - Elektrilevi OÜ kasuks
uue elektrijaotuskilbi ning maaüksus-
el asuva olemasoleva 0,4 kV pingega
elektrimaakaabelliini talumiseks.
Otsustati vastu võtta ja suunata
avalikule väljapanekule Kuivastu k
Kaura mü detailplaneering.
Tehti parandus Muhu Vallavalitsuse
23. augusti korralduses nr 284,
(riigihanke viitenumbri parandus).
Määrati sotsiaalhoolekandeline hü-
vitis.
Lasteaia direktor ja kooli direktor
andsid ülevaate asutuste valmidusest
ja plaanidest alanud õppeaastal.

13. september
Arutleti monumentide teemal.
Määrati sotsiaalhoolekandelisi hü-
vitiisi.
Kooskõlastati suurkaevu asukoht:
- Võiküla Silla mü,
- Linnuse k Tõnise mü.
Väljastati ehitusluba:
- suurkaevu rajamiseks Rootsivere
k Laasu mü, Pädaste k Niidi mü, Mäla
k Ere mü, Räska k Liina mü,
- ühisveevärgi ja -kanalisatsioon-
torustiku rajamiseks Liiva k Liiva
külatee mü.
Väljastati kasutusluba Simiste k
Laeva mü püstitatud paadikuurile.
Kehtestati sundvaldus tehnovõrgu
talumiskohustuse kehtestamiseks
Elektrilevi OÜ kasuks:
- Rootsivere k Mikkli kü,
- Rootsivere k Niidi kü,
- Viira k Suure-Kivi kü.
Korraldatud jäätmeveost vabastati
ajutiselt 8 kinnistut, 1 taotlus jäeti
rahuldumata.
Kinnitati Muhu Vallavalitsusele
mobiilse diiselgeneraatori soetami-
seks korraldatud hanke tulemused:
edukaks Avesco OÜ pakkumus.
Kinnitati puiduhakkuri soetamiseks
korraldatud hinnapäringute tule-
mused. Edukaks tunnistati Autra OÜ

pakkumus.
Kinnitati ürituse “Heategevuslik
teatejooks” toimumine 23. septemb-
ril Liiva kergliiklusteel.
Vaadati läbi volikogu materjalid.

20. september
Arutati Omniva postiteenust Muhu
vallas.
Kooskõlastati suurkaevu asukoht:
- Lehtmetsa k Kummi mü,
- Mäla k Pärdi-Andruse mü.
Väljastati ehitusluba Pädaste k
Uuetalu mü suurkaevu rajamiseks.
Väljastati projekteerimistingimused:
- avatud menetlusena Pädaste k
Kadaka mü hoonetealuse pinna
suurendamiseks ja ehitusprojekti
koostamiseks,
- avatud menetlusena Vahtaste k
Tipika mü reoveepuhasti projekti
koostamiseks,
- Raugi k Mäe mü suvila ja
abihoonete ehitusprojekti koostami-
seks.
Väljastati kasutusluba Liiva k
Kaubanduse mü kaubandushoone
laiendamisele.
Hajaaustuse programmist saadud
toetuse tagasinõudmine.
Eraldati toetus Saaremaa rallil
osalemiseks.

Muhu valla detailplaneeringute teated

Muhu Vallavalikogu algatas 21.9.2022 otsusega nr 63 Vahtaste külas asuvate Pihlaka (47801:003:0537) ja Vare (47801:003:0538) katastriüksuste detailplaneeringu, jättis algatamata keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) ning kinnitas planeeringu lähteseisukohad. Planeeringuala suurus on 24813 m².

Detailplaneeringu eesmärgiks on katastriüksustele elamute ja kõrvalhoonete rajamine ning ehituskeeluvööndi vähendamine kavandatud tegevuse võimaldamiseks.

Tulenevalt ehituskeeluvööndi vähendamise soovist, on tegemist üldplaneeringut muutva detailplaneeringuga, mistõttu on kohalikul omavalitsusel kohustus kaaluda KSH algatamise vajadust. Detailplaneeringuga kavandatava tegevuse eeldatava keskkonnamõju olulisuse väljaselgitamiseks koostas Muhu Vallavalitsus keskkonnamõju eelhinna-
nangu. Lähtudes eelhinna-
nangu tulemustest, Keskkonnaameti seisukohast, arvestades arendustegevuse väikest mastaapi, olemasolevat hoonestust ning asustustruktuuri, asus Muhu Vallavalikogu seisukohale, et kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju, mida peaks hindama läbi keskkonnamõjude strateegilise hindamise.

Kui soovite osaleda planeeringu koostamises või saada teavitusi või lisainfot, siis palume teavitada sellest Muhu vallavalitsust aadressil maa@muu.ee

muu.ee või telefonil 4530680 ning märkige ka ära viis, kuidas soovite edaspidi teavet saada ning planeeringu väljatöötamises osaleda.
Muhu Vallavalikogu otsusega saab tutvuda lahtiolekuaegadel Muhu vallamajas ja aadressil www.muuh.ee/Dokumendiregister

Muhu Vallavalitsus võttis 6.9.2022. a korraldusega nr 298 vastu Kuivastu küla Kaura (47801:008:0636, pindala 18,11 ha) katastriüksuste detailplaneeringu.

Detailplaneeringu eesmärgiks on päikesepargi rajamine. Planeeringu lahendus näeb ette katastriüksuse jagamist kaheks. 9,91 ha suurune metsamaa maaüksus jääb maatulundusmaa sihtotstarbeliseks ning sellele ehitusõigust ette ei nähta. 8,2 ha suurusel tootmisalal sihtotstarbega maaüksusele on kavandatud päikesepargi rajamine maksimaalse ehitusaluse pinnaga 7,24 ha. Päikesepargi tootmiseks vajaliku taristu koosseisu kuuluvad teraskonstruktsioonidel päikesepaneelid koos inverterite, jaotuskilpide ja kaablitega, lisaks alajaam, ühenduskilp ja keskpinge liitumiskaabel. Paigaldatavate päikesepaneelide lubatud maksimaalne kõrgus on kuni 4 m maapinnast. Kavandatava alajaama toide planeeritakse maakaabelliiniga Võiküla alajaamast. Planeeringualale juurdepääsuks rajatakse tee Kuivastu-Võiküla teelt üle eraomandis olevate kinnistute.

Detailplaneeringuga kavandatava tegevuse eeldatava keskkonnamõju olulisuse väljaselgitamiseks on koostatud eelhinna-
nangu, mille kohaselt ei kaasne tegevusega olulist keskkonnamõju. Piirkonnas asuvate kaitsealuste liikide kaitseks seatakse detailplaneeringuga tingimused. Juurdepääsute rajamine parendab piirkonna kinnistutele ligipääsu võimalusi.

Detailplaneeringu elluviimisega ei kaasne eeldatavalt piirkonnale olulisi mõjusid. Detailplaneering ei sisalda üldplaneeringu põhilahenduse muutmise ettepanekut.

Detailplaneeringu avalik väljapanek toimub 27.9.2022 – 11.10.2022 ja detailplaneeringu avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu toimub 20.10.2022 kell 16.00 Muhu vallamajas, aadressiga Muhu vald Liiva küla Vallamaja.

Detailplaneeringu materjalidega on avaliku väljapaneku kestel võimalik tutvuda lahtiolekuaegadel Muhu vallamajas ning valla kodulehel: www.muuh.ee/avalikud-valjapanekud Täiendav teave tel 453 0680, maa@muuh.ee

*Muhu Vallavalitsus teavitab detailplaneeringutest valla kodulehel, maakondlikus lehes ja üldjuhul ka ajalehes Muhulane (kui ilmumis-
sagedus võimaldab). Lisaks on võimalus tellida endale teavitused meile. Selleks palume saata meili-
listiga liitumise soov aadressil maa@muuh.ee*

Et oleks rahu

Midagi suuremat ja sügavamat soovida tänasel päeval ei oskagi. Muhu Lasteaia töötajad võtsid sel õppeaastal just selle oma esmaseks eesmärgiks.

Kui ühes majas on neli tuba ja igas toas on kolme täiskasvanu silmade, käte ja südame all iga päev mängimas 14–20 last, siis paratamatult tekib olukordi, kus müratase tõuseb ning *kodurahu* on häiritud. Nii me oma planeeritud mängu- ja õppetegevusi hajutamegi ruumide ja inimeste vahel, võimaldame lastele individuaalseid ja grupitegevusi. Viime kiireloomulised ja elu- vuse taset tõstvad mängud pigem õue ning jätame keskendumist vajavaid õpiharjutused mängutuppa.

Olgu kodus kaks või 12 last, nad on siiski lapsed. Kergesti kaasat- tegijad, kui täiskasvanul on oskus sütitada. Kogu keha ja hingega tegutsejad, kui mäng on valitud nende huvist lähtuvalt ja annab võimaluse kogeda eduelamust. Kõrgendatud meeleolu väljendavad nad ka ilma tagasihoidlikkusest ja see on ainult hea! Samas on kõik lapsed omamoodi ja igaüks reagee-

rib omamoodi. Seega võib tekkida olukordi, kus laste *meelerahu* võib lüüa kõikumine. Et see miinimumi viia, püüame sel õppeaastal koos lastega harjutada probleemide lahendamise oskust ilma ennast ja teisi kahjustamata.

Inimene õpib kogu elu, olulisem sellest on kasvatus. Rääkima õpi- vad enamasti kõik, aga teadmine, kuidas ja mida sobib rääkida, jõuab kohale ainult kasvatus käigus. Kõndima õpivad ka, ent kogemuse, miks libedal jääl pole mõtet uisa- päisa joosta, saab laps ainult hoo- liva kasvatus käigus. Söömisega saavad lapsed samuti ise hakkama, aga kuidas austada toitu ja toidu valmistajat, seda saame edasi anda ainult kasvatus käigus. Kõige lihtsam, kõige parem ja kõige õigem meetod selleks on *eeskuju*. Tuleb vaid täiskasvanul hoolitseda oma *hingerahu* hoidmise eest!

Täiskasvanutena on meie es- mane eesmärk pakkuda lastele turvalist kasvukeskkonda, kus nende olulisimad vajadused on täidetud. Kuid kaugem eesmärk on see, et laps õpiks ise märkama oma vajadusi, saama hakkama iseenda

vajaduste rahuldamisega. Abi küsimine, vastuvõtmine ja tänulik- kus on oskused, mida tuleb isegi täiskasvanutel mõnikord harjutada. Meie alustame nende põhitõdede õppimisega juba sõimerühmas, kus kõik lapsele jõukohane jääb lapse enda teha. Tal on kogu aeg teadmine, et eksimine on lubatud, uuesti- proovimiseks on aega ning täis- kasvanu on alati tema jaoks olemas. Seda kõike toetab sõbralik õhkkond ja *töörahu*.

Muhu Lasteaed töötab üld- õpetuse põhimõtete alusel – tuttavalt tundmatule, lähemalt kaugemale – mängu kaudu. Kui kodus rikkused on mängulustiks loodud ja aia taga olev tuttavaks saanud, siis sünnib see, mille on sõnadesse pannud Fred Jüssi: „Me armastame seda, mida me tunne- me.“ Kui meie väikesed muhulased armastavad oma kodu ja kodusaart ning Eestimaad, siis oleme me teinud värava valla, et nendest kas- vaksid täiskasvanud, kes soovivad ainult rahu, *maailmarahu*.

Maris Mägi

Muhu Lasteaia õpetaja

Maailmakoristuspäeva järelkajad

Maailmakoristuspäev (rohkem teavet veebis aadressil www.maailmakoristus.ee/) toimus lau- päeval, 17. septembril. Maailma- koristuspäev kutsus märkama väikeprügi oma kodukohas, samuti võeti eesmärgiks korrastada veekogude kaldaid ja mereranda. Muhust olid koristusele regist- reerinud Muhu Lasteaed, Muhu Põhikool ja Muhu Vallavalitsus, kes peamise koristuspäeva tegid ära juba reedel, 16. septembril.

Laste tagasiside koristuspäevale on ilmselt jõudnud mitmetesse kodudesse emotsioonide ja järel- dustena. Piltidel on väike ülevaade kahe inimese paaritunnise koristuse tulemustest. Alumine pilt annab

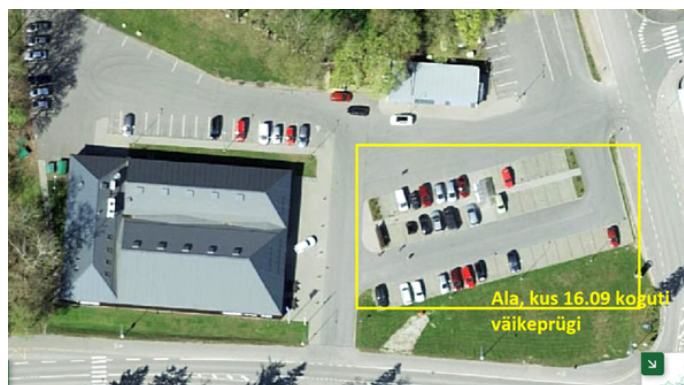
ülevaate puhtamaks saanud alast. Tegemist on osaga tuttavast Liiva Konsumi parklast (töö maa-ala märgitud Maa-ameti ortofotole).

Ülemisel pildil on 100 l prügikoti peal näha alalt kokku kogutud prügi, millest valdava osa moodus- tavad suitsukonid.

Liiva Konsumi parklas on kokku üheksa posti külge kinnitatud konitoosi. Jah, kogu maast leitud materjal sinna ei mahuks, kuna mahutavus on olemasolevatel konitoosidel ca 1,5 l ehk igasse toosi mahub ligikaudu 450 koni, kokku ruumi 4050le konile), aga lisaks on poe uste kõrval prügikastid, kuhu saab viia suurema prügi.

Kodukandi prügist puhtana hoidmisesse saab panustada igaüks.

Piret Lang

Muhulase mähmäng

Teema: varia

Mähmäng läks kenasti käima. Meilile laekus 15 vastust ja kõik olid õiged. Ka viimane, mis jõu- dis minuni selle loo kirjutamise ajal. Ja see õige vastus oli VORMSI.

Kiireim vastaja oli Kaire Pere, kes edastas teisena vastanud Mall Noormetsa tervelt 29 minutiga. Kõik vastanud (meili teel, nagu ette nähtud) on kirja pandud ja oodatud uuesti vastama. Möistagi on oodatud ka uued vastajad.

Kuna auhinna kätteandmise tseremoonia on alles välja- töötamisel, siis kogub see veel protsente.

Ka oktoobrikuu küsimuse vastus saatke meiliga aadressile ivo.maripuu@mail.ee

Proovige seda teha siiski oktoobrikuu jooksul.

Auhinnad ikka endiselt

a) kiireimale vastajale (igas kuus)

b) aktiivseimale õigesti vas- tajale (aasta jooksul).

Kuldset sügist!

Ivo Maripuu

Oktoobrikuu küsimus

Juhan Smuuli loomingus on ära nimetatud Põlluvälja vana Aadu, kes üritas muhulasi häm- mastada ühe vägitükiga, mis tal siiski välja ei tulnud. Aga ka tulemuse puudumist peetakse mõnikord tulemuseks. Need, kes Smuuli loomingut süvitsi tunnevad, on ka kuulnud/luge- nud, et selle Põlluvälja Aadu prototüübiks oli Tolmu Tõnis.

Mis vägitegu Põlluvälja Aadu teha proovis?

Meeldetuletus

Mäng käib endiselt kiiruse peale.

Raamat Petserimaast

Juulis kinkis Muhumaa sõber, Petserimaa kirjanik Ilmar Vana- nurm Liiva raamatukogule oma hiljuti ilmunud ajaloolise romaani „Petserimaa taevahelgid“. Selle sündmustik areneb sajand tagasi Vabadussõja ajal Eesti kagu- nurgas.

Suvmuhulane Aldo Kals on kirjutanud raamatust ja Eestimaa elust pikemalt ka Muhulasele, ent kirjutis on seni pidanud leheruumi nappuse taga ootama.

Sa ei ole üksi!

Elu on täis üllatusi, nii meeldivaid kui ka selliseid, millega tuleb kõvasti vaeva näha, enne kui need meeldivaks muutuksid. Aina enam räägitakse sallivusest, hoolivusest ja erisustega arvestamisest, ent sageli on jutust tegudeni pikk maa minna.

Kui lapsel diagnoositakse psüühiline erivajadus, algab perekonnal keeruline ja paraku lõputuna näiv võitlus tema õiguste eest seismisel ja heaolu tagamisel. Kahjuks ei suudeta ka täna veel näha diagnoosi taga inimest kõikide nendesamade tunnete, unistuste ja soovidega, nagu on meil kõigil. Sageli on nende laste ainukesteks kaaslaseks vaid pereliikmed, sest kõik eakaaslased vaatavad neist lihtsalt läbi, nagu nad oleks surnud (teismelise psüühilise erivajadusega lapse sõnad). Meie pered, kus kasvab erivajadusega laps, on tublid ja tunnustust väärt. Nende panus oma lapsele parimate võimaluste leidmiseks ja teiste veenmiseks soovitud valikute õigsuses on hindamatu. Siiski jääb see kõrvalseisjale sageli märkamata ning ollakse varmad hinnanguid andma. Sel põhjusel tajuvadki erivajadustega lapse pereliikmed süüd, häbi, peavad end lapsevanemana läbikukkunuks või ühiskonna poolt tõrjutuks.

Aga SA EI OLE ÜKSI!

Muhu vallas alustab tegevust psüühilise erivajadusega laste vanemate tugigrupp. Sõltumata lapse vanusest oled oodatud meiega ühinema, kindlasti on sul palju mõtteid, mis on väärt jagamist, ning kogemusi, millega teisi toetada. Ühiselt saame püüelda eesmärgi poole, et meie kogukonnas oleks kõikidel hea olla.

Kui see mõte sulle sobib, võta minuga ühendust sotsiaal@muhi.ee või telefonil 5664 6773.

Anneli Tõru
sotsiaalnõunik

Saare maakonna arengustrateegia 2022–35 ja Saare maakonna tervise- ja heaoluprofiili 2022–26 eelnõude avalikustamine toimub 3.–18. oktoobrini Saaremaa valla veebilehel www.saaremaavald.ee/arengustrateegiad. Ettepanekuid saab esitada avalikustamise ajal kuni 18. oktoobrini kirjalikult Saaremaa Vallavalitsusele aadressile Lossi 1, Kuressaare linn või e-posti aadressile vald@saaremaavald.ee Avalik arutelu toimub 17. oktoobril 2022. a algusega kell 16.00 Kuressaare raekoja, aadressil Tallinna 2, Kuressaare linn.

Vaimse tervise päeval räägime eaka vaimsest tervisest

Ülemaailmsel vaimse tervise päeval 10. oktoobril toimub Kuressaares vaimse tervise konverents „Vanemaealine tänapäeva ühiskonnas“. Konverents toimub hübriidsena. Võimalus on osaleda kohapeal Arensburgi konverentsisaalis algusega kell 10.00 ja jälgida ülekannet. Saab ka järele vaadata.

Eakate väärkoheldamine on teema, millega me keegi ei taha kokku puutuda. Keskmiselt teatatakse eakate väärkoheldamise korral ainult ühest juhtumist 23 kohta. Raskendatud on nii eakate kannatanute märkamine, abipakkumine kui ka lähenduste leidmine. Eakate väärkoheldamise juhtumeid saame edukalt lahendada vaid, kui oleme teadlikud eakate väärkoheldamise märkidest ning teeme koostööd. Teemat avab Anne Klaar, Sotsiaalkindlustusameti MARAC koordinaator Ohvriabi ja ennetusteenuste osakonnast.

Kuidas ennast kaitsta, kui koged ahistavat jälitamist või pidevat ähvardamist, hirmutamist? Mis on

ahistav jälitamine, ähvardamine? Mis on lähenemiskeeld? Millal pöörduda politseisse ja mis tõendeid on vaja? Millal pöörduda kohtusse lähenemiskeeldu avaldusega? Täpsemalt räägib pikaajaline Naiste tugikeskuste jurist Merle Albrant.

Tõstamaa perearst dr. Madis Veskimägi teeb ülevaate, milline on vanemaealiste turvaline elukeskkond. Inimese vananemine on paratamatu elukaare osa. Sellega kaasnevad paljud muutused: halvenev vaimne ja füüsiline tervis, oma võimete ülehindamine, suurem ravimikasutamine, vanemaealise haprus, risk kukkuda ja saada tõsine luumurd jm. Kas elame teadmise, et meie väärikas eas pereliige on eluaeg hästi hakkama saanud ja teisi aidanud ning tal ei saa mingeid probleeme olla? Kahjuks nii mõlde sageli eksitakse. Ettekandes tehakse ülevaade vanemaealise põhilistest tervisemuutustest, mille tähelepanuta jätmise pere nooremate liikmete poolt võib kaasa tuua

mõne ränga tüsistuse. Eraldi vaadeldakse võimalusi, kuidas luua turvaline elukeskkond, vanemaealise normaalne söömine ja veetarbimine, ohutu ravimikasutamine, kuidas tulla toime muutustega psüühikas jm.

Sotsiaaltöö juhtiv lektor Helen Kool tutvustab innovaatilisi tehnoloogiaid hoolekandes, millised on võimalused ja ohud. Tema räägib tehnoloogiate kasutamisest sotsiaalvaldkonnas, sh eakate hoolekandes siin ja mujal maailmas, tehnoloogia kasutamise eelistest ja puudustest, vaimse tervise ja tehnoloogia kasutamise seostest, vaimse tervise hoidmisest tänases ühiskonnas.

Üritus on leitav FB-st.

Eelnev registreerimine vajalik.
<https://forms.gle/RSyH7NXUQNGT4oCv5>

Üritus on tasuta.

Lisateave: Kairit Lindmäe
54512202; kairit.lindmae@gmail.com

Õige aeg on õppida

12.–23. oktoobrini toimub 25. korda täiskasvanud õppija nädal (TÖN), mis on saanud traditsiooniliseks üle-eestiliseks täiskasvanuharidust populariseerivaks ja õppimisvõimalusi tutvustavaks ürituseks. TÖNi ajal on fookuses inimese õppimine ja enesetäiendamise kogu elu jooksul, mis pakub argipäeva toredat vaheldust, aitab paremini kohaned meid ümbritseva keskkonnaga ja maailmas toimuvate muutustega.

Muhus on (oli) täiskasvanud õppijatel oktoobris võimalik osa võtta järgmistest õpitubadest ja koolitustest:

Vanatoa Taluhotellis Koguva külas 2. oktoobril Treening-koolitus – Kehakaalu langetamine.

12. oktoobril Vintage kriidivärvi töötuba. Alguks kell 18, osalustasu 15 eurot. Lisateave 5558 7494, info@vanatoa.ee

Nõmmküla töökojas Ehismetalleseme valmistamine – sissejuhatus.

8. oktoobril Messingust mustri-kaevõru või medaljon

15. oktoobril Messingust sõrmus jootmisega

22. oktoobril Ehistraditööd, keti valmistamine, keerutrat. Käevõru, sõrmus, pross.

Kell 12–17

Ühe inimese aeg vähemalt 1,5 tundi – valminud eseme saab kaasa.

Osalustasu 10 eurot inimese/kord
Vajalik eelregistreerimine Kristjan Sisa, tel 525 9262

PS. Töökojas on jahe!

Muhu Põhikoolis Liiva külas

4. oktoobril Muhu taastava õiguse kogukonnaprojekti avaseminar. Alguks kell 13. Tasuta
Registreerimine ja teave Karina Vaiksaar, tel 5333 3931, karina.vaiksaar@gmail.com

Liiva raamatukogus Liiva külas

12. oktoobril Õpitund „Kuidas leida infot, mida otsid?“

Harjutatakse teabe otsimist internetist ja veebiallikate kasutamist enesetäiendamise, õppimise ja töövõimaluste leidmise kohta. Juhendab Teele Traumann (Töötukassa)
Alguks kell 16. Tasuta.

22. oktoobril Vestlusrari „Ettevõtlik inimene“.

Enda kogemust tuleb jagama Annely Holm. Kuidas olla ettevõtlik ja milliseid meetodikaid ta ise selleks kasutab. Alguks kell 11. Tasuta
Info Marie Saarkoppel, tel 453 0686, liivark@muhi.ee

Hellamaa raamatukogus Hellamaa külas

12. oktoobril Õpitund seniioridele „Luule- ja muusikapõimik

Juhan Smuuli loomingust“

Kell 11–12. Tasuta

25. oktoobril Üritusteseeria „Seeniioride tervisetund“ avauuritus viib läbi täiskasvanud õppija, meditsiinitudeng Triini Valk kell 11–12. Tasuta

Info Anu Kaljuste, tel 459 8753, hellamaark@gmail.com

Hellamaa külakeskuses Hellamaa külas

13. oktoobril Muhu Hellamaa Maanaisteselts kutsub koos kindapärased kuduma. Alguks kell 17. Osalustasu 1 euro.

14. oktoobril Hapuroka õpituba Alguks kell 17. Osalustasu 5 eurot.

18. oktoobril Süüterooside valmistamise õpituba. Alguks kell 11. Tasuta.

27. oktoobril Muhu Hellamaa Maanaisteselts kutsub „Ehte valmistamise õpituba“. Alguks kell 17. Osalustasu 1 euro.

Registreerimine ja info Tiina Jõgi tel 516 3773.

Muhu Muuseumis Koguva külas

15. oktoobril Leheriisumistalad Muhu laulude õppimisega Alguks kell 11. Tasuta.

Lisateave Siret Jõelet, tel 5451 1291, tegevus@muhumuseum.ee

Muhu õpilased rahvusvahelisel GLOBE ekspeditsioonil

Igal suvel leiavad nii Muhus kui mujal aset vahvad suvelaagrid, noortefestivalid, õppekursused ja palju muud. Tavaliselt kestavad need mõnest päevast paari nädalani. Pärast laagri lõppu jäävad seljataha toredad inimesed ja tegevused. Või siiski. Võibolla on võimalik laagritegevustega edasi minna? Just sellist võimalust pakub iga-aastane GLOBE õppeekspeditsioon, mille aluseks on ülemaailmne alg- ja põhikooli ning gümnaasiumi õpilastele suunatud keskkonnaalane haridus- ja teadusprogramm GLOBE.

Tänavu toimus GLOBE õppeekspeditsioon 2.–5. augustil Lahe-
maa rahvuspargis Käsmu külas. Sel

aastal oli tegemist suisa rahvusvahelise laagriga. Kokku oli osalejaid kaheksast riigist. Lisaks välismaa õpilastele olid laagris ka mitu NASA teadlast ja lustakad juhendajad GLOBE Euroopa peakorterist. Selliste kirevate inimestega ürituselt võis hetkeks leida ka meie oma presidendi, kes ürituse pidulikult avas ja meelde jätava kõne pidas. Kokku tulnud rahvusvahelisel seltskonnal toimus ka kultuuriõhtu, kus sai tutvuda kõikide osalevate maade söökide ja kommetega.

Ekspeditsiooni käigus uuriti laagri toimumispaika ümbritsevat loodust, teostades biosfääri, hüd-

rosfääri ja atmosfääri vaatlusi, mille käigus õpiti palju põnevat. Lisaks oli ka hulgaliselt huvitavaid vabaaja tegevusi. Muhu PK liitus GLOBE programmiga juba 1997. aasta kevadest, kui tehti algust GLOBE mõõtmistega. Mõõtmisi viiakse läbi veel tänase päevani tänu õpetaja Riina Hoppi kustumatule tahtele ja järjepidevusele. Sel aastal osalesid Muhu põhikoolist GLOBE õppeekspeditsioonil kolm praegust õpilast ja kaks vilistlast. GLOBE uurimisretk on eriti suurepärase kogemuse selle poolest, et sügisesse võtame kaasa kuhjaga uusi teadmisi, mida edaspidi rakendada saame.

Roosi Pehlak

Foto: Olari Pilnik

GLOBE 22 ühispilt.

Muhu valla kaasav eelarve

Kaasav eelarve on elanike otsene osalemine avaliku raha kasutamise planeerimisel ja jaotamisel ehk elanikke kaasatakse kokkulepitud ulatuses omavalitsuse rahaasjade üle otsustamisesse. Eelimesena rakendas kaasavat eelarvet 2013. aastal Tartu linn, tänaseks on see kasutusel ligi 40 omavalitsuses.

Alates 2023. aastast rakendatakse ka Muhu vallas kaasavat eelarvet, mille üldpõhimõtted on pandud paika Muhu Vallavolikogu 21. septembri 2022. a istungil vastu võetud määrusega nr 16 „Muhu valla kaasava eelarve menetlemise kord“, mis on leitav Riigi Teatajast www.riigiteataja.ee/akt/42409202207 Vallavalitsuse ülesandeks jääb veel selle aasta lõpul välja töötada metoodika ja vastav vorm kaasavasse eelarvesse ettepanekute tegemiseks ja hääletamiseks ning vallaelanike kaasamiseks, samuti paika panna kaasava eelarve menet-

luse tähtsajad.

2023. aastaks eraldatakse Muhu valla eelarvest 15 000 eurot, mille kasutamiseks on kõigil võimalus ettepanekuid esitada. Ettepaneku sisuks saab olla avalikes huvides kasutatavate investeeringute tegemine ja see peab olema teostatav 2023. a lõpuks. Ettepanek peab pakkuma avalikkusele hüve, olema avalikus kasutuses ning investeeringust ei tohi tekkida ebamõistlikke kulusid Muhu valla eelarvele. Ettepaneku miinimummaksumus on 5000 eurot, maksimum 15 000 eurot. Elluviidavad ettepanekud selguvad rahvahääletuse tulemusena. Rahvahääletusel saavad osaleda kõik vähemalt 14-aastased isikud, kelle elukoht on hääletuse ajal Eesti rahvastikuregistri andmetel Muhu vallas. Iga hääletusel osalev isik saab hääletada kuni kahe erineva endale meelepärase ettepaneku poolt.

Rahvahääletusel toetust saanud ettepaneku(te) elluviimise korraldab vallavalitsus või sõlmib ettepaneku esitajaga koostöölepingu ettepaneku elluviimiseks.

Et paremini mõista, mida on mõeldud avalikes huvides kasutatava investeeringu all, on näitena Saaremaa valla (ja varasemalt Kuressaare linna) poolt kaasavast eelarvest rajatud või korrastatud mitmeid mänguväljakuid, avalik wc, korrastatud randu ja külaplatse, soetatud maastikuvõimekusega tulekustutusauto jne.

Kuna tegemist on muhulaste jaoks uue võimalusega, on kavas kaasava eelarve menetlust tutvustada vähemalt kahel infopäeval novembris ja detsembris Liival ja Hellamaal. Vastav teave avaldatakse valla veebilehel ja ajalehes Muhulane.

Annika Auväär
arendusnõunik

Muhu - taastava õiguse kogukond

Muhus viiakse läbi projekti taastava õiguse põhimõtete kasutuselevõtmiseks kogukonnas. Projekti eesmärk on koos kogukonnaga, õppeasutustega ja ametkondadega õppida kasutama võimalike probleemide ja konfliktide ennetamiseks ja juba tekkinud situatsioonide või tegude lahendamiseks taastava õiguse põhimõtteid ja metoodikat. Läbi selle kasvab meie kogukond turvalisemaks, sallivamaks ja toetavaks. Projekt algab avaseminariga **4. oktoobril** Muhu Põhikooli saalis.

Projekti kohta jagatakse järjest teavet projekti kodulehel taastavkogukond.muhu.ee

Lisainfot saab ka projekti juhilt Karina Vaiksaarelt karina.vaiksaar@gmail.com, Muhu valla sotsiaalnõunikult Anneli Tõrult ja noortekeskuse juhataja Liia Otsa käest. Järgmises lehes kirjutame juba pikemalt.

Projektimeeskonna nimel

Liia Ots

Eesti Lastekirjanduse Keskusel on rõõm kutsuda 11–15-aastasi lapsi osalema juba 31. korda toimival Sten Roosi nimelisel muinasjutuvõistlusel.

Kirjandusvõistlusele oodatakse muinasjutte vabalt valitud teemal. Tekstide soovitatav pikkus on 1–2 A4 lehekülge. Lood palume saata **13. jaanuariks 2023** märgusõnaga „Steni muinasjutuvõistlus“ meiliaadressil elk@elk.ee või Eesti Lastekirjanduse Keskusesse aadressil Pikk 73, Tallinn 10133. Tööle palume lisada muinasjutu autori nimi, vanus, kool ja klass.

Sten Roosi muinasjutuvõistluse algatasid Ants ja Ann Roos oma muinasjutulembese poja Steni mälestuseks 1993. aastal. Parimad muinasjutud avaldab ajakiri Hea Laps.

Õige aeg on õppida

Algus lk 4.

Uhkuasi käsitöötuba Jaagu talus Mõega külas

15. oktoobril Metallraudadega koti õmblemine

Kell 12–15. Osalejaid max 8 inimest. Eelregistreerimine ja info: Velli Saabas telefon 5213781.

Olete oodatud!

Annika Auväär
arendusnõunik

"Helene" mastid mäletavad

Põgenike laeva, mootorpurjeka "Helene" mälupaik koos sümbolsete mastidega õnnistati Kõigustes 24. septembril sisse. Laimjas ja Kõigustes oli imeline ilm, Sääre tiris meri peegelsile, soojakraade piisavalt. Kakssada inimest said osa meeleolukast ajarännakust ja ehkki raamid pandi varem paika, kujunes see lõpuks üheks otsapidi spon-taanselt kootud mustriks kirivõõks, mis inimesi seal mastide all ühte köitis. (Eelolevad read raamatu koostaja Mare Kallase kirjast). "Helenega" põgenes 24. septembril 1944 punavõimu eest läände 483 inimest, sh hulk muhulasi. Laev jõudis 26. septembri õhtul õnnelikult Rootsi Furusundi sadamasse. Lähemalt vt 27. septembri Saarte Häälest.

Gert Lutter

1886. aastal annab ajaleht Saarlane teada, et Muhu saarel Liival asutati apteek. Apteek töötas Johann Mickau ehk Miku poes 1891. aastani. Selle asutas Lihula apteeker Gustav Nörmann ja apteeki pidas apteekri abiline Nyländeri-nimeline mees. Aastatel 1888–1891 tegutses apteegis apteekriabiline Martin Wühner. Ilmselt vahepeal apteeki Muhus ei olnud, mis tingimata ei tähenda, et Muhus kõrvkõimalike hädade vastu raha eest rohtu ei saanud. 1899. aastal asutati "Liival apteek, kus apteekriks oli Karl Köster", nagu Hellamaa kiriku-kroonikast lugeda võib. Millist maja silmas peetakse, pole päris selge. 1905. aastast pärineb teade, et apteeki hakkab pidama Voldemar Madisson. Kas see oli sama apteek, mis Georgi Vilto teatel 1907. aastal tegutsenud Kantsi Kaigu maadele rajatud Valtril, pole teada.

1922. aasta 1. novembri ajalehes Meie Maa seisab teade, et apteeker Vafried Perli (1893–1941) Tartust on saanud loa kiriku juurde apteegi asutamiseks. Selle teate kohaselt asutati apteek Akile Viiraküla Poali-Andruselt pärit Matvei Vaha majja, kus asunud enne raamatupood.

Võimalik, et ka 1899. aastal asu-tatud apteek asus samas kohas. Huvitav on siinkohal märkida, et Viiraküla Kearule asunud Madise venna Mihkli naine Raissa oli ravitseja ja rohusegaja.

Seega on tänavu muhulased ja Muhu külalised 100-aastat katke-matult apteegist oma hädadele rohtu saanud. Kuni 2018. aastani tegutses apteek Valfred Perli 1930. aastatel ehitatud majas, kus teenin-dus toimus 24/7. Kuna apteeker elas apteegimajas, siis ei kõheldud suures hädas tema uksele koputa-mast kellaajast hoolimata. Seda juhtus ka hiljem, kuni apteek samas majas töötas. Valfred Perli arre-teeriti 1941. aasta küüditamise ajal. Tema Riia kabareetantsijast naine Erna-Emilie ja tütar Doris-Giovannina küüditati. Doris Perli tuli Siberist tagasi ja elas Tallinnas.

Saksa okupatsiooni ajal oli apteegi juhataja Aleksandra Niit ja apteegi teenijad Linda Prii ja Valerija Jupaševski. 1944. aasta novembrist oli apteegijuhataja Rosalie Lember ja apteegis töötas ka Aleksandra Niit. 1950. aastate alguses töötas apteegijuhatajana Hilja Roots, tema

assistendiks oli Laine Ärna (hiljem Pikner).

1957. aastast tuli Muhusse apteekriks hilisem bioloogiadoktor Udo Margna. 1959. aastal tuli Vändrast tagasi Võlla asunduse Kuusiku Alma Heinsoo (sünd. Kodu, hiljem Lahke). Tema abiliseks oli pikka aega Maie Maripuu (s. Vaga 1940–2015). 1979. aastast asus apteegis tööle Maie Vallau ja 2005. aastast Leena Puu. 1990. aastal sai apteegi juhatajaks Eve Traumann. Apteegis on sanitaridena töötanud 1950–1990. aastatel Selma Raim, Elma Evert, Virge Mägi, Ülle Pink, Kaie Suu, Maris Heinsoo ja Inge Tammik.

1994. aastal moodustati aktsia-selts Muhu Apteek, mis 10. detsembrist 1999. aastal muudeti osahinguks. 2018. aastal kolis apteek Liiva uude kaupluse-hoonesse, kus see loodetavasti vähemalt sama kaua kui eelmises kohas tegutseb. Selleks palju õnne ja jõudu Maiele ja Leenale, et apteek meid ikka aitaks!

Eda Maripuu
Muhu Muuseum

Sügiskuu ja viinakuu Muhu Muuseumis

Sügis on kätte jõudnud, muuseum toimetab edasi. Nädalalõppudel käib jätkuvalt turiste.

1. septembril oli meil rõõm taaskord Muhu kooli esimesele klassile muuseumi koolimajas koolikorda tutvustada ning koos laulda, arvutada ja võimelda. Lapsed olid püüdnud ja sõb-ralikud. Soovime "esindikele", et Liiva koolis läheks neil sama edukalt!

20. septembril käisid Meelis Mereäär ja Eda Maripuu koos Saaremaa muuseumi töötajatega väljasõidul Pärnumaal. Küllastati Lydia Koidula muuseumi, Punast Torni, Pärnu Muuseumi ja Sindi Muuseumi. Pärnu Muuseumis tutvuti ka kogudega. Lühidalt kokku võttes oli tore ja kasulik reis.

24. septembril osales Eda Maripuu purjelaeva "Helene" lahkumise aastapäevale pühenda-tud pidustusel Kõiguste sadamas. Muuseum oli abiks Mare Kallase poolt koostatud raamatu "Helene mastid mäletavad" valmimisele.

29. septembril kohtusime Muhu

lasteaiaga lastega. Kõik rühmad käisid vanas koolimajas tutvumas vana-aja kooliga, Tooma talu õuel toi-musid erinevad mängud ja hüpati lehehunnikusse.

30. septembril kohtusime Muhu Põhikooli II klassi õpilastega. Rääkisime mihkkipäevast, vaata-sime, kus ja kuidas vilja kuivatati, kuhu vili talveks pandi. Tutvusime köögiviljade ja seemnetega, rääki-sime koduloomadest, mängisime mängu.

11. oktoobril kohtume Muhu Põhikooli III klassiga. Räägime ja vaatame üle vanad tööriistad, millega sai põldudel tööd teha.

Muuseumi kogud on ka täie-nenud, seda läbi annetuste ja ostude. Tänuolukud oleme tähele-panelikele inimestele, kes on asju, esemeid „päästnud“ ka prügimäelt. Muuseumil on palve, et kui kodudes hakatakse ära viskama Muhuga seotud esemeid, võiks sellest eelnevalt **muuseumiga konsulteerida**. Võib saata pildi muuseumi üldmeilele (muuseum@

muhumuuseum.ee) või muuseumi [facebooki messengeri](https://www.facebook.com/muhumuuseum). Eelistame Muhuga seotud esemeid, mis on Muhus valmistatud, kuulunud mõnele värvikale muhulasele või seotud mõne värvika Muhu sünd-musega.

Sel aastal otsustasime, et kor-raldame **leheriisumise talgud** ja toimub see **15. oktoobril** Koguva külas Muuseumi alal. Oodatud on kõik riisumis- ja lauluhuvilised muhulased! Võimalusel võta kaasa oma reha. Oma tulemisest võiksid enne teada anda, siis teame supi-liitreid paremini planeerida. Riisumistalgud algavad kell 11.00. Riisumine käib Muhu laulude saatel. Eeslauljad Meelis, Eda ja teised. Kell 14 riisumistöö lõpp ja supisöömine. Kell 15 vestlusring Muhu mälestusmärkide teemal. Vestlust juhib Eda Maripuu. Kell 16 kokkuvõtte päevast ja kokkuvõtte.

15. oktoobriks plaanime üles saada näituse **"Juhan Debora albumis"** Kunstitali. Näitus on koostatud Muhu muuseumi poolt

Juhan Smuuli 100. sünniaasta-päevaks ja oli üleval Kuressaare Teatri valges saalis.

Muuseumis vaadata olevad ajutised näitused:

* Tooma rehetas püsinäitus „Juhan Smuul“ täiendus.

* Tooma rehealus näitus „Unistus tervistest ja ilust“. Näituse autor Ivo Kõvamees.

* Väljal I korruse fuajees fotonäitus "Juhan Smuul 100".

* Välja talu II korruse fuajees näitus "Muhu laps 20. saj".

* Koolielus „Muhu õpilaste joonistusi 1920. aastast“. Näituse autor Rein Saksakulm.

* Tooma maja-aluses keldris „Ivar Mägi kavandatud Muhu küla vapid“.

Kunstitalis näitus: „Juhan Debora albumis“.

Muhu Muuseum T-L kella 10–17.

Kunstital on avatud laupäevadel ja etteteatamisel.

Tervitustega,

Muuseumipere

Valmis video Muhu kirjanikest

Muhu Noortekeskuse, Muhu Muuseumi, Hellamaa raamatukogu ja Liiva raamatukogu koostöös valmis tänavu suvel video Muhu kirjanikest tänu Eesti Raamatukoguhoidjate projektikonkursile "Raamatukogumuuseumid-noored" 2022. Valminud video on vaatamiseks Muhu Noortekeskuse *youtube*'i kanalil, samuti Hellamaa ja Liiva raamatukogudes.

Arusaadust, Riina ja Urmas Hoppist ja nende edukast osalemisest Kauni Kodu konkursil on juttu 17. septembri Oma Kodus.

Muhu Hellamaa Maanaiste Selts alustas hooaega kaisukarude õmblemisega. Suur tänu õpetaja Riina Tombergile ja Muhu vallale toetuse eest.

Muhumaa külavanemad ja kogukonna esindajad külastasid Põlvamaad 2. ja 3. septembril, reisist annab ülevaate Anett Hallapi uudisnupp Põlvamaa Partnerluskogu kodulehel partnerluskogu.ee

Külastati Põlvamaa põnevaid paiku, kohtuti kohalike kogukondade eestvedajatega, tutvuti Kagu-Eesti ettevõtlusega. Vaadati ringi Siidrikojas KODAS, Ihamaru külamajas, Ridali Lennuklubis (fotol), Taevaskojas, uudistati Mooste mõisakultuuri, Linakoda, Viinavabrikut ja Maanteemuuseumi.

Pilt: Põlvamaa Partnerluskogu

Muhulaste soovist saada Liivale sissemaksevõimalusega pangautomaat kirjutas 7., 22. ja 23. septembri Saarte Hääli.

Muhu Lasteaed kuulutab välja konkursi lapsehoolduspuhkusel viibiva õpetaja asendaja leidmiseks. Töötamise algus 14. oktoober 2022.

Konkureerimiseks palun esitada järgmised dokumendid:

1. Kirjalik avaldus
 2. CV
 3. Haridust ja kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide kopeiad
 4. Motivatsioonikiri
 5. Muud dokumendid, mida kandidaat peab oluliseks.
- Aadressil: Muhu lasteaed, Liiva küla, Muhu vald, Saare mk., 94701 või e-mailile: reet.hobustkoppel@muhu.ee
Dokumentide esitamise viimane päev on 9. oktoober 2022. Täpsem teave tel. 5669 1980 Reet Hobustkoppel.

Maa korraline hindamine

Maa korralise hindamise teeb Maa-amet koos kutseliste kinnisvara hindajatega. Maaomanik peaks üle kontrollima oma maa andmete õigsuse andmekogudes peale hindamistulemuste avalikustamist soovitavalt ühe aasta jooksul. 2022. aasta hindamise tulemusi hakatakse maksustamisel kasutama alates 2024. aastast.

2022. aasta maa korralise hindamise tulemused avalikustatakse 31. oktoobril Maa-ameti veebilehel www.maaamet.ee

Esmaabi koolitused

Vähene esmaabioskus maksab Eestis igal aastal kümneid inimesi. On mitmeid terviserikkeid, kus esmaabi saab päästa elu, mh südameseiskumine. „Eestis võtab äkksurm igal aastal umbes 700 inimest, seda kõrvalseisjate juuresolekul. Inimest, kelle südame töö peatub, saab taaselustada, kui anda talle kiiresti õiget esmaabi. Siin tõesti loeb iga sekund,“ sõnas Eesti Punase Risti esmaabiõpetaja Sirje Laidma.

Eesti Punase Risti peasekretär Arvi Perv: „Üleskutse tulla esmaabi õppima ei ole sõnakõlks – selle taga on päris inimesed, päris elud. Mida rohkem on meie seas inimesi, kes oskavad aidata, seda turvalisem on ühiskond tervikuna ja seda kindlamad saame olla, et vajadusel aidatakse meie lähedasi ja ka meid ennast.“

Eesti Punane Rist koolitab kõikjal Eestis, võimalik on osaline e-õpe. Vt redcross.ee/koolitused

Muhu Varahalduse OÜ

2022

LEIAME SOBIVA LAHENDUSE KÕIGILE KINNISVARAGA SEOTUD KÜSIMUSTELE

Kevadpakkumine :

Parima kvaliteediga sõelutud muld haljastuseks, hinnaga 8 eur/tonn.

Tellides meilt objektile roomikekskavaatori koos kalluriga on roomiku transport objektile tasuta.

Laiema valiku ja rohkem infot pakutavate teenuste ja tehnika osas leiad meie kodulehelt.

Ehitusmasinad

- Roomikekskavaator CASE 50.-/h
- Koppladur JCB 3CX 45.-/h
- Miniladur Avant 528 35.-/h
- Teehõõvel 65.-/h
- Pinnasefrees 120.-/h
- Pinnase sõel ja kivipurusti 150.-/h

Veokid

- Kallur Volvo FMX kv 20t. 1,60/km
- Multilift MAN 8x4 kv 20t. 1,60/km
- Väike kallur Volvo FM 1,50/km
- Metsaveok Volvo FH 1,60/km
- Fekaaliveok Scania 1,20/km
- Furgoon Mercedes Bens 1,50/km
- Treiller kv 20t. 1,60/km

Materjalid

- Killustik fr 0/32 8,50/t
- Killustik fr 5/5 13,80/t
- Killustik fr 16/32 13,80/t
- Killustik fr 32/64 10,50/t
- Liiv 14,00/t
- Freesitud asfalt 14,50/t

Hindadele lisandub käibemaks

WWW.MUHUVARAHALDUS.EE • INFO@MUHUVARAHALDUS.EE
TEL: 53 53 63 65

Olete oodatud!

R, 21.10.2022
KELL 18

HELLAMAA
KÜLAKESKUSES

Sünnipäevapidu

RAAMATUKOGU 135
KOOLIMAJA 115
KÜLAKESKUS 20

KAVAS:
TERVITUSED, ETTEASTED
TORT

TANTSUKS MÄNGIB ANSAMBEL
Siin me oleme

INFO: 5163773

Talvekuu juubilarid ja sünnipäevalapsed

Fride Saksakulm	96 (16.11)	
Asta Kesküla	91 (10.11)	
Aino Veski	91 (25.11)	
Estrid Põlluäär	91 (29.11)	
Ellen Roi	90 (24.11)	
Heljo Maandi	90 (30.11)	
Erna Saartok	87 (6.11)	
Vaike-Helje Lahke	86 (26.11)	
Astra Vingisaar	85 (3.11)	
Juta Laaneväli	83 (13.11)	
Verni Saarkoppel	81 (8.11)	
Reet Väli	75 (14.11)	
Tõnis Tüür	65 (11.11)	Andrus Allik 60 (9.11)
Liia Nurk	65 (17.11)	Urmas Hiio 60 (17.11)
Vallo Päärsoo	60 (5.11)	Urmas Hopp 60 (21.11)

Palju õnne!

Märkus: kes ei soovi oma sünnipäeva avaldada, palume sellest märku anda vähemalt kaks kuud enne, kuna Muhulane avaldab igas numbris mitte algava, vaid järgmise kuu sünnipäevalapsed.

KORSTEN PUHTAKS

tel 56935883

Aadu Süld ■ Saare korsten OÜ

* Müüa käsitsi kooritud kuuse-
latid, aiapostid, katusealgaad ja
mõrravaiaid. Tel 5662 5497.

* Ostan korteri, maja või äripinna
Muhu saarel. Telefon 512 3086.

Soovid osta -
müüa kinnisvara
või vajad hüva
nõu?

Võta ühendust: **Lauri Kolk**

Tel: +372 5191 2950,
lauri@adrem.ee

www.adrem.ee

Kõige ülevaatlikum info Mu-
humaa kinnisvarast! Adrem Kin-
nisvara tegutseb Saare maakonna
kinnisvaraga juba aastast 2002!

Näitus 29.09-29.10.2022

Liiva raamatukogus

NOORTE KERAAMIKA LOOVUSPESAST

3. oktoobrist avatud

R ja L kl 10-15.

Tel 5348 9445 Mare.

* Otto Puki nimelisele kitarri-
võistlusele "Incap Rocks!" saab
saata lühivideosid kuni **31.
oktoobrini**. Vt lähemalt
www.incapcorp.com/incaprocks

Murdesõnastiku aadress:
muhu.rehepapp.com/murre

Novembri Muhulase materjalid on teretulnud **30. oktoobri õhtuni**.

Toimetab Anu Pallas,
tel: 5228 929, e-post: muhulane@muhu.ee
Muhulane ilmub kord kuus.
Internetis www.muhu.ee/muhulase-arhiiv
Trükkinud Saaremaa Trükikoda 430 eks.
Hind 50 eurosent

Kirikuteated

EELK Muhu Katariina kogudus

Jumalateenistused kirikus:

Pühapäev, **9. oktoober**. Lõikus-
tänupüha. Kl 14 jumalateenistus
armulauaga.

Pühapäev, **23. oktoober**. 20.
pühapäev pärast nelipüha. Kl 14
jumalateenistus armulauaga.

Värsked teated kodulehel muhu.eelk.ee

Koguduse õpetaja **Hannes Nelis**
Tel. 529 1881, e-post:
hannes.nelis@eelk.ee

EAÕK

Hellamaa ülemapostlite Peet-
ruse ja Pauluse kogudus

Jooksvad teated fb lehel
Hellamaa kirik

Rinsi Neitsi Maria Kaasani
Pühakuju kogudus

Jooksvad teated fb lehel Muhu-
Rinsi kirik

IN MEMORIAM

Meie hulgast lahkusid

- 4. septembril 75-aastane **Elmo Tint**.
- 6. septembril 93-aastane **Maimu Äkke**.
- 11. septembril 80-aastane **Mare Korv**.
- 24. septembril 76-aastane **Tamara Lepik**.
- 30. septembril 52-aastane **Toomas Rohtlaan**.

Tunneme kaasa omastele!